

**SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE Z DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI „BORUSSIA”
W ROKU 2018**

GREMIA FUNDACJI

W 2018 r. Rada Fundacji pracowała w składzie, powołanym w grudniu 2014 r. na III kadencję przez Zgromadzenie Fundatorów (Kazimierz Brakoniecki, Robert Traba): przewodnicząca – Iwona Liżewska, członkowie: Inga Iwasiów, Basil Kerski, Piotr Mitzner, Jacek Poniedziałek.

Doroczne posiedzenie Rady Fundacji „Borussia” odbyło się w Olsztynie 15 grudnia 2018 r. Wzięli w nim udział członkowie Rady, Fundatorzy i członkinie Zarządu Fundacji. Zarząd fundacji omówił działalność programową w roku 2018, a także plany programowe na kolejny rok. Rada pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdanie z działalności fundacji.

Bieżącą działalnością fundacji kierował Zarząd w składzie: Kornelia Kurowska (prezes), członkowie Zarządu: Alina Kuzborska, Ewa Romanowska, Maria Ziółkowska.

DZIAŁALNOŚĆ PROGRAMOWA FUNDACJI

W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku fundacja prowadziła działalność statutową w następujących obszarach:

1. Program Centrum Dialogu Międzykulturowego „DOM MENDELSONA”
2. Program transgraniczny
3. Edukacja obywatelska/wolontariat
4. Inne działania.

PROGRAM CENTRUM DIALOGU MIĘDZYKULTUROWEGO

„DOM MENDELSONA”

W ramach programu realizowane są działania cykliczne oraz samodzielne projekty z zakresu edukacji kulturalnej i edukacji międzykulturowej, prowadzone w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Wspólnota Kulturowa „Borussia”.

W roku 2018 odbyły się następujące wydarzenia:

- **FESTIWAL MENDELSONA (11-14.10.2018)**

Na III edycję Festiwalu pod hasłem Ślady złożyło się: 9 spotkań/wykładów, 2 wystawy, 2 koncerty, 10 działań edukacyjno-kulturalnych (warsztaty), seminarium dla nauczycieli połączone z otwartą debatą, 2 pokazy filmów i spacer edukacyjny. Odbływały się one w Olsztynie – w Centrum Dialogu Międzykulturowego DOM MENDELSONNA oraz w siedzibach instytucji partnerskich. W przygotowanie bogatego i zróżnicowanego programu włączyli się członkowie i współpracownicy WK Borussia. Stworzyliśmy także grupę wolontariuszy, licealistów z olsztyńskich szkół, którzy pomagali przy organizacji wydarzeń festiwalowych.

Podczas wydarzeń promowaliśmy wartości istotne dla nas jako ruchu obywatelskiego: dziedzictwo kulturowe jako wspólna wartość, tolerancja i szacunek wobec inności, otwartość na różnorodność.

Obok głównych organizatorów: fundacji i Stowarzyszenia WK „Borussia”, Stowarzyszenia na Rzecz Kultury Żydowskiej B’JACHAD, Freunde der Borussia Olsztyn Allenstein/Olsztyn, w organizację przedsięwzięcia włączyli się: Forum Dialogu Publicznego, DHI w Warszawie, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie, Teatr Węgałty, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, Parafia Ewangelicko-Augsburska w Olsztynie, I Liceum Ogólnokształcące w Olsztynie, Szkoła Podstawowa nr 2 w Olsztynie, Szkoła Podstawowa nr 10 w Olsztynie, Galeria Usługa.

Finansowanie: Goethe-Institut w Warszawie, Fundacja im. Róży Luksemburg, Samorząd Miasta Olsztyna.

▪ **AKADEMIA BORUSSII**

W 2018 r. kontynuowaliśmy cykl, odnoszący się do doświadczeń i osiągnięć środowiska Borussii w zmianie w myśleniu o dziedzictwie kulturowym regionu. Cykliczne spotkania pod wspólną nazwą „Akademia Borussii” prowadzone w otwartej formule – spotkań tematycznych: debat, seminariów, warsztatów odbywających się w Olsztynie, w Domu Mendelsohna, lecz także w innych miejscowościach regionu to okazja, by przybliżyć idee, cele i modelowe działania środowisk i osób, które od przełomu 1989/90 aktywnie włączają się w rozwój lokalnych społeczności przez sięganie do wielokulturowego dziedzictwa regionu jako wspólnej spuścizny i przestrzeni do działań obywatelskich, służących integracji społecznej i budowaniu obywatelskiej Polski.

W 2018 r. w cyklu odbyły się:

04.09.2018 w Domu Mendelsohna w Olsztynie – wykład moderowany Zagadnienia związane z ochroną i konserwacją zabytkowych cmentarzy: konserwator Magdalena Schneider, dr Marta Akincza połączony z pokazem filmu Zaginione wioski - w poszukiwaniu śladów na Mazurach w reż. Daniela Raboldta.

25-27.10.2018 w Domu Mendelsohna w Olsztynie – seminarium tematyczne dla edukatorów „Różnorodność perspektyw w nauczaniu historii”

06.12.2018 Seminarium w Centrum Humanistycznym UWM w Olsztynie – wykład dr Aliny Kuzborskiej i dyskusja o tradycjach literackich regionu i zagadnieniach związanych z tłumaczeniami z udziałem Marii Przybyłowicz i Elizy Borg (tłumaczek m.in. dzieł Siegfrieda Lenza, w tym „Muzeum ziemi ojczystej”), moderowana przez dr Alinę Kuzborską wraz z wystawą towarzyszącą o Karlu Dedeciusie i laureatach nagrody jego imienia, przyznawanej za wybitne osiągnięcia translatorskie i pracę na rzecz porozumienia między Polakami i Niemcami.

Ponadto w ramach cyklu przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla młodzieży szkolnej i przedszkolnej.

Wsparcie finansowe: Samorząd Miasta Olsztyna oraz Goethe-Institut.

Koordinacja: Kornelia Kurowska

▪ **LEKCJE DIALOGU**

Lekcje Dialogu to cykl zajęć z zakresu edukacji pozaformalnej, proponowany przez Borussię olsztyńskim uczniom, studentom i ich nauczycielom już od 2013 r. W roku 2018 „Borussia” zaplanowała w ramach projektu organizację cyklu zajęć w następujących obszarach tematycznych: Dialog z kulturą, Dialog z historią, Dialog obywatelski.

Przeprowadzono łącznie 24 (z zaplanowanych 10) działań o charakterze edukacyjnym w formie warsztatów i spotkań połączonych z dyskusją (czas trwania 1,5-4 godz., w zależności od potrzeb i oczekiwań konkretnych grup. Odbiorcami byli uczniowie szkół i studenci uczelni z Olsztyna i regionu, lecz także spoza kraju (uczestnicy programów międzynarodowej wymiany młodzieży) oraz ich nauczyciele, a także uczestnicy projektów edukacyjnych. Zajęcia prowadzone były przez współpracowników i ekspertów Fundacji „Borussia”.

Oprócz warsztatów dla uczniów i studentów, prowadzono indywidualne doradztwo dla zainteresowanych nauczycieli i wykładowców. W ramach projektu zorganizowano również dwa spotkania otwarte dla mieszkańców Olsztyna: wykład dr. Magdaleny Sachy o historii Kortau/Kortowa (luty 2018), wieczór autorski Hansa Bollingera z Kraju Saary (czerwiec 2018), muzyczny performance inspirowany historią olsztyńskich Żydów (wrzesień 2018), a także projekt dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 10 w Olsztynie „Osiedle Grunwaldzkie – moje miejsce”.

Lekcje Dialogu w 2018 r. odbyły się dzięki wsparciu finansowemu Samorządu Miasta Olsztyna oraz Goethe-Institut w Warszawie.

Koordinacja: Kornelia Kurowska

▪ **WOLNOŚĆ ZOBOWIĄDUJE**

Rok 2018 był rokiem wielkich jubileuszy w Polsce, Niemczech i Europie. W 1918 r. zakończyła się I wojna światowa, która diametralnie zmieniła układ sił w Europie. Po 123 lat zaborów Polska odzyskała niepodległość i stała się suwerennym państwem. W tym samym roku po latach walki o równouprawnienie kobiety uzyskały prawa wyborcze. Rok 1938 przyniósł ze sobą pogromy ludności żydowskiej, do których doszło w faszystowskich Niemczech w nocy z 9 na 10 listopada. Rozpoczęły one fazę prześladowań Żydów, której tragicznym końcem była II wojna światowa i Holokaust. W Niemczech i innych krajach europejskich rok 1968 zapisał się jako czas rewolty studentów i walki o prawa obywatelskie. Protesty studentów ówczesny rząd polski wykorzystał dla zainicjowania kampanii antysemickiej, która doprowadziła do eksodusu dużej części polskich Żydów, którzy przeżyli II wojnę światową.

Pamięć o tych różnorodnych wydarzeniach chcieliśmy przywracać podczas 4 spotkań tematycznych: wykładów i warsztatów, które z udziałem zaproszonych ekspertów odbyły się w Centrum Dialogu Międzykulturowego DOM MENDELSONA.

1968 – 28 września 2018 r. odbył się wieczór pt. „RUACH” – spotkanie ze sztuką i pamięcią. Przyczynkiem do projektu „Ruach” stał się powrót do dawnej Bet Tahary fragmentów macew z olsztyńskiego cmentarza żydowskiego. Artystka - malarka, graficzka – Daria Kozłowska-Wrona wykonała tkaniny z odbiciami macew z cmentarzy żydowskich w Olsztynie, Bodzentynie, Pińczowie i Łodzi, które zilustrowała tekstami autorskimi oraz cytatami z literatury. Prace eksponowane były w Domu Mendelsohna oraz w przestrzeni olsztyńskiego cmentarza żydowskiego. W czasie wernisażu wystawy odbył się recital pieśni Darii Kozłowskiej-Wrony w wykonaniu autorki i Krzysztofa Wrony z akompaniamentem Asteniusza Cupriaka. Zwieńczeniem wieczoru była opowieść muzyczna w wykonaniu Erdmute i Wacława Sobaszków z Teatru Węgajty.

1938 – O zapomnianych akapitach historii regionu opowiadała prof. dr Ruth Leiserowitz z DHI w Warszawie i Stowarzyszenia Żydzi w Prusach Wschodnich w rocznicę tragicznych wydarzeń 1938 r. – wykład „Zamknięty w remizie strażackiej”, który odbył się 10 listopada, traktował o wydarzeniach tzw. nocy kryształowej i jej przebiegu w dawnych Prusach Wschodnich. Prof. Leiserowitz przybliżyła historię społeczności żydowskiej w regionie i narastania prześladowań, które rozpoczęły się po 1933 r., a doprowadziły do Zagłady.

1918 – Historyczna cezura roku 1918 była tematem warsztatów dla młodzieży, które odbyły się podczas polsko-niemieckiego spotkania na przełomie października i listopada. Był to element większego projektu edukacyjnego pt. Generation Europe z udziałem młodych ludzi z Polski, Niemiec i Hiszpanii, którego głównym tematem było aktywne obywatelstwo i prawa człowieka. Po warsztatach młodzi ludzie z 3 krajów wspólnie przygotowali akcję artystyczną, która odbyła się na Uniwersytecie

w Monachium. Podobnie jak rodzeństwo Scholl w lutym 1943 r., 75 lat później młodzi ludzie rozdawali ulotki z hasłami, które przygotowali swoje własne przesłanie na przyszłość.

6 grudnia 2018 r. odbył się wykład prof. Teresy Astramowicz-Leyk z UWM, absolwentki Helsińskiej Szkoły Praw Człowieka. Pokazał on historyczny kontekst uzyskania praw wyborczych przez kobiety, Po wykładzie odbyła się ożywiona debata na temat roli szkół i uniwersytetów, środków masowego przekazu i instytucji społeczeństwa obywatelskiego w informowaniu o prawach człowieka i ich ochronie.

29 grudnia w Domu Mendelsohna odbył się spektakl „Zonia”, zorganizowany we współpracy z Fundacją Wytwórnia Zdarzeń Sonokinetycznych. Za pomocą środków artystycznego wyrazu poruszał on temat praw i wolności kobiet.

▪ **DOŚWIADCZYĆ RÓŻNORODNOŚCI**

W 2018 r. kontynuowaliśmy cykl wydarzeń pod tym hasłem i oferowaliśmy spotkania tematyczne:

06.06.2018 Konferencja dla nauczycieli „Olsztyn różnorodnie - Nauczanie międzykulturowe w szkołach i przedszkolach”

Konferencja była wspólną inicjatywą Samorządu Miasta Olsztyna i Borussii. Wydarzenie skierowane było do nauczycieli ze szkół i przedszkoli w Olsztynie i miało na celu przybliżenie nauczycielom i opiekunom młodzieży zagadnień związanych z edukacją międzykulturową oraz popularyzacją działań na rzecz różnorodności kulturowej, dialogu i współpracy międzysektorowej różnych podmiotów. Spotkanie z udziałem 70 nauczycieli dostarczyło podstaw do pracy, której towarzyszy świadome podejście do zagadnień związanych z różnorodnością i która przygotowuje młodych olsztynian do życia w wielokulturowym społeczeństwie, także do roli odpowiedzialnych i aktywnych obywateli.

Warsztaty międzykulturowe dla młodych stypendystów Edukacyjnej Fundacji im. prof. Romana Czerneckiego

Odbyły się one w dniach 15-16.09.2018. Do udziału zaprosiliśmy grupę młodych licealistów, którzy są stypendystami Edukacyjnej Fundacji im. R. Czerneckiego, a którzy dzięki jej pomocy finansowej mogą uczyć się w Białymstoku, nawet jeśli pochodzą z małych miast i wsi Podlasia. Podczas 2-dniowych warsztatów zdobywali oni i pogłębiali umiejętności międzykulturowe. Nauczyli się odkrywać ślady innych kultur w krajobrazie miasta. Pracowali również w małych grupach nad szkicami lokalnych projektów, które będą mogli zrealizować w swoim środowisku po zakończeniu warsztatów.

Warsztaty międzykulturowe dla dzieci i młodzieży – Marcelina Mikułowska, artystka i animatorka związana z Jezioranami przeprowadziła we wrześniu warsztaty artystyczne, odwołujące się do

wielokulturowego dziedzictwa historycznego. Ich adresatami były dzieci i młodzież. Podczas twórczej pracy uczestnicy szukali śladów różnych kultur w swoim najbliższym otoczeniu.

Wieczór litewski połączony z wernisażem wystawy malarstwa

Spotkanie odbyło się 08.12.2018 z udziałem Gintautasa Vaicysa z Kowna, absolwenta Litewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie. W ostatnich latach był prezesem Związku Artystów Litewskich w Kownie. Obecnie wykłada w szkole średniej w Kownie. Vaicys zaprezentował swoją wystawę „Pieśni bez słów” w Galerii Usługa w Olsztynie. Jego obrazy powstały w ostatnich latach i były inspirowane spotkaniami z ludźmi. Po otwarciu wystawy odbył się wieczór litewski, moderowany przez Ewę Pohlke: gość z Kowna opowiedział o swojej karierze, inspiracjach osobistych i artystycznych, ale także o swoim dzieciństwie i młodości na Litwie oraz o tym, co oznacza dla niego być Litwinem.

▪ **BARWNY OLSZTYN**

Pod koniec roku zorganizowaliśmy cykl warsztatów wprowadzających uczestników w inne tradycje, kultury i wyznania:

Warsztaty Chanuki w dniu 4.12.2018 r. dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego nr 6, w dniu 7.12.2018 r. Liceum Ogólnokształcącego nr 1,

Spotkanie otwarte poświęcone warmińskim tradycjom i koncert tradycyjnych warmińskich kolęd – odbyły się one w dniu 8.12.2018 r. – spotkanie dla całych rodzin oraz w dniu 21.12.2018 r. (spotkanie otwarte poświęcone warmińskim tradycjom i koncert tradycyjnych warmińskich kolęd).

Uczestnicy aktywnie uczestniczyli we wszystkich wydarzeniach: dzięki atrakcyjnej formie wspólnego warsztatu artystycznego czy muzycznego, w dialogu z zaproszonymi ekspertami, byli również w stanie zająć się poważniejszymi kwestiami takimi jak: stereotypy, uprzedzenia, negatywne opinie, które wynikają z niewiedzy. W naszym zamierzeniu spotkania te były pomyślane jako okazja do krytycznego przeanalizowania poważniejszych kwestii.

Projekt „Barwy Olsztyn” mógł być realizowany dzięki wsparciu finansowemu Goethe-Institut.

▪ **AG EUROPA**

Idea społeczeństwa obywatelskiego przeżywa obecnie kryzys. Polskie społeczeństwo jest zasadniczo krytyczne wobec polityki i niechętnie do aktywnego udziału w życiu publicznym. Zaangażowanie społeczne maleje. Zjawisku temu towarzyszą inne negatywne zjawiska. Istnieje pilna potrzeba promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego, szczególnie wśród młodego pokolenia.

W ramach projektu zorganizowano warsztaty, spotkania tematyczne i moderowane dyskusje. Jego uczestnicy – młodzi ludzie uczyli się definiować lokalne problemy, współdziałać razem z innymi,

formułować swoje oczekiwania i opinie. Mogli również spróbować swoich sił jako wolontariusze w małych lokalnych działaniach.

W ramach projektu „AG Europa” młodzi ludzie z Mrągowa wzięli udział w akcjach, spotkaniach i warsztatach. Uczestniczyli również w spotkaniach publicznych w Mrągowie. Wspólnie z nimi w projekt zaangażowany był ukraiński wolontariusz EVS, również polski wolontariusz, który przez ponad miesiąc pomagał w projektach Borussia w Domu Mendelsohna.

Grupa młodzieżowa AG Europa mogła wypróbować praktyczne działania: wzięła udział w szkoleniu na temat międzykulturowego uczenia się w Domu Mendelsohna, a także w warsztatach artystycznych, w lokalnych akcjach (malowanie grafitti, ochrona zwierząt). Podejmowali oni zadania organizacyjne na imprezach publicznych w Mrągowie, a także oferowali pomoc w kampaniach świątecznych dla dzieci niepełnosprawnych.

Ważnym aspektem było uczenie młodych ludzi pewnych narzędzi i mechanizmów, które pomogą im efektywnie pracować w ich środowiskach. Dzięki projektowi przeszkolono grupę zainteresowanych młodych ludzi, którzy są gotowi nadal angażować się w podobne inicjatywy i wspierać pracę Borussia w innych projektach.

PROGRAM TRANSGRANICZNY

▪ STUDY TOURS TO POLAND

Rok 2018 był drugim rokiem ścisłej współpracy Fundacji Borussia z Fundacją Liderzy Przemian z siedzibą w Warszawie. Od 2006 r. Fundacja Borussia pełni funkcję ogólnopolskiego koordynatora Programu STP dla studentów, którego celem jest prezentacja współczesnej Polski białoruskim, rosyjskim i ukraińskim i mołdawskim studentom. W ramach 11-dniowych wizyt studyjnych organizowanych w międzynarodowych grupach uczestnicy poznają: polski system samorządowy, gospodarczy, środowiska akademickie, organizacje pozarządowe, media, zagadnienia związane z Unią Europejską.

Adresatami projektu Study Tours to Poland dla studentów są wyróżniający się młodzi ludzie w wieku 18-21 lat będący obywatelami Ukrainy, Białorusi, Rosji, Mołdowy, osiągający dobre wyniki w nauce, wykazujący się aktywnością w życiu akademickim i społecznym oraz motywacją do przyjazdu do Polski.

Fundacja Borussia odpowiada za przeprowadzenie promocji programu, rekrutację uczestników i organizatorów wizyt w poszczególnych miastach, kontakty z bezpośrednimi organizatorami wizyt, monitoring wizyt studyjnych, a także bieżącą obsługę programu.

Do udziału w programie Study Tours to Poland w 2018 r. zgłosiło się za pośrednictwem Fundacji Borussia 743 osób, w tym 714 spełniających wymogi formalne. W wizytach wzięło udział 194 osoby, w tym 88 z Ukrainy, 48 z Rosji, 39 z Białorusi, 19 z Mołdawii). Uczestnicy zostali podzieleni na 15 grup, które gościły w Polsce w kwietniu, maju, październiku i listopadzie 2018 r.

W ramach realizacji Programu w 2018 r. współpracowaliśmy z następującymi organizacjami: Fundacja Dobra Wola (Kraków), Fundacja Działań Edukacyjnych KReAdukcja (Lublin), Fundacja Promocji Nauki i Kreatywności (Nowy Sącz), Fundacja Instytut Równowagi Społeczno-Ekonomicznej (Gdynia), Stowarzyszenie POLITES (Szczecin), Stowarzyszenie Edukacji Społeczno-Zawodowej "Esprit" (Szczecin), Stowarzyszenie Inicjatyw Niemożliwych „Motyka” (Toruń), Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego FERSO (Łódź), Stowarzyszenie Instytut Nowych Technologii (Łódź).

Jedną z wizyt zorganizowała przez Fundację Borussia w dniach 15-25 maja.

W dniu 23 lutego 2018 r. w Warszawie odbyło się seminarium dla koordynatorów wizyt studenckich, które zostało przygotowane wspólnie z Fundacją Liderzy Przemian.

Celem spotkania było omówienie procedur obowiązujących w Programie, wymiana doświadczeń między organizacjami biorącymi w nim udział, podnoszenie kompetencji koordynatorów wizyt, a także integracja środowiska organizacji działających w sferze przekazywania doświadczeń polskiej transformacji ustrojowej. Oddzielny blok poświęcony został dzieleniu się doświadczeniami z zakresu przekazywania doświadczeń z zakresu partycypacji społecznej. Rozmawialiśmy również o wyzwaniach stojących przed Programem STP dla studentów w przyszłości. Odbył się również mini-warsztat poświęcony pracy z tzw. trudnym uczestnikiem. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele 11 organizacji zaangażowanych w realizację Programu STP dla studentów.

W ramach działań na rzecz podnoszenia kompetencji absolwentów Programu STP dla studentów oraz integracji środowiska i sieciowania alumnów zostały przygotowane i przeprowadzone warsztaty liderkie, w których udział wzięło 15 młodych osób z Białorusi, Rosji i Ukrainy. Warsztaty odbyły się w dniach 10-17 marca 2018 r. w Gdańsku, Olsztynie i Warszawie. Program przedsięwzięcia został przygotowany i zrealizowany wspólnie z Fundacją Liderzy Przemian.

▪ **WIZYTY DLA PROFESJONALISTÓW**

W dniach 30 września – 5 października 2018 roku w ramach współpracy partnerskiej z Fundacją Edukacja dla Demokracji z Warszawy zorganizowaliśmy wspólnie z partnerami w Olsztynie i województwie warmińsko-mazurskim (Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Starostwo Powiatowe w Ełku, Miejska Biblioteka Publiczna w Ełku, Gmina Olsztyn, Gmina Łukta) wizytę studyjną dla 12 przedstawicieli samorządu lokalnego z Ukrainy (obwody chmielnicki, doniecki,

ługański, wołyński, żytomierski). Uczestnicy wizyty poznali funkcjonowanie wszystkich szczebli samorządu terytorialnego w Polsce. Szczególna uwaga została poświęcona zagadnieniom z zakresu aktywizacji i integracji społeczności lokalnych.

Koordinacja: Ewa Romanowska, asystentka programowa Svitlana Plysiuk (do kwietnia 2018 r.).

EDUKACJA OBYWATELSKA/WOLONTARIAT

W 2018 r. gościliśmy w naszej fundacji kilkoro zagranicznych wolontariuszy na projektach długoterminowych w ramach Programu EU Erasmus+ (od czerwca Europejski Korpus Solidarności): Océane Le Goff z Francji (Borusia), Laura Klein z Niemiec (Przedszkole Miejskie nr 6 w Olsztynie) i Myroslava Statkevych i Olya Formoda z Ukrainy (Przedszkole Miejskie nr 4 im. Pluszowego Misia). Od jesieni 2018 r. swoje projekty rozpoczęli Loic Gimenez z Francji i Mykola Danyliuk z Ukrainy. Ponadto wolontariat w Centrum Polsko-Francuskim odbywała Sterenn Denis z Francji.

Wśród zagranicznych partnerów Borussii były: ICE e.V. z Drezna, Open Door International z Kolonii, Centrum Rozwoju Mediów „Dialog” z Ukrainy, Federation des Oeuvres Laiques des Cotes d’Armor z Francji.

Rekomendację Borussii do wolontariatu zagranicznego otrzymali polscy wolontariusze, współpracujący z ICE e.V. z Drezna, Spohns Haus z Gersheim, PNWM w Poczdamie.

Wolontariusze EVS, których pobyt w Polsce koordynowała nasza fundacja, uczestniczyli aktywnie w działalności programowej naszej organizacji, wspierając nas np. podczas wydarzeń kulturalnych i działań edukacyjnych w Domu Mendelsohna. Przeprowadzili własne projekty w swoich organizacjach goszczących, a także inicjowali działania w sieci partnerów Borussii.

W 2018 r. odbyły się także projekty młodzieżowe w ramach wolontariatu krótkoterminowego.

▪ Warsztaty teatralne „Media społecznościowe – pokusa czy niebezpieczeństwo?”

Warsztaty odbyły się w dniach 15-25 kwietnia 2018 r. w Oldenburgu (Niemcy). Ich uczestnikami byli uczniowie Zespołu Szkół Ekonomicznych oraz młodzież z Niemiec i Rosji. Tematem zajęć były docierające do nas różnymi kanałami informacje i wiadomości. Jak odróżnić te prawdziwe od tzw. „fake newsów”? Jak nie ulegać manipulacjom mediów – uczestnicy warsztatów wspólnie rozmawiali o nowej kulturze informacji. Dyskusje i referaty tematyczne były punktem wyjścia do scenek teatralnych, improwizowanych w małych grupach. Scenki przygotowywane przez uczestników złożyły się na film wideo, który powstał jako efekt warsztatów.

▪ **WARSZTATY EKOLOGICZNE „NASZ WŁASNY ŚLAD - DZIAŁANIA EKOLOGICZNE NA RZECZ PRZYSZŁOŚCI EUROPY”**

Warsztaty we współpracy z organizacją AWO Integration odbyły się w Niemczech, w Duisburgu w dniach 22-29 lipca 2018 r. Wzięli w nich udział młodzi ludzie z Polski, Niemiec i Bułgarii. W czasie warsztatów w międzynarodowej grupie zastanawiali się, jak młodzi ludzie mogą budować świadomość ekologiczną i wpływać na swoje najbliższe otoczenie, jak mogą się włączać w działania na rzecz ochrony przyrody. W programie spotkania znalazły się także integracyjne zajęcia interkulturowe oraz wspólne wycieczki.

▪ **MIĘDZYNARODOWY WORKCAMP HISTORYCZNY EUROPA 1918-2018 (Wielbark/Warszawa, 5-19.08.2018)**

Wzięli w nim udział młodzi ludzie z Polski, Niemiec i Węgier. Uczestnicy spędzili pierwsze 10 dni na Mazurach, gdzie brali udział w zajęciach na temat historii regionu. Wspólnie odrestaurowali leśny cmentarz pod Wielbarkiem, pochodzący z okresu I wojny światowej. W ramach programu towarzyszącego będą uczestniczyli w objeździe studyjnym po Mazurach, wycieczce do Gdańska, spływie kajakowym i zajęciach integracyjnych. Ostatnie 5 dni projektu odbyły się w Warszawie. W programie pobytu mieli zajęcia na temat historii Europy i Unii Europejskiej i dyskusje na temat wpływu młodego pokolenia na przyszłość Europy. Ważnym wydarzeniem podczas projektu była uroczystość na odrestaurowanym cmentarzu, przygotowana przez młodzież z udziałem przedstawicieli władz regionu, władz lokalnych, która cieszyła się dużym zainteresowaniem mediów regionalnych.

Partnerzy: Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V. z Niemiec i Young Citizens Danube Network z Węgier we współpracy z Urzędem Gminy w Wielbarku i Nadleśnictwem Wielbark.

Koordinacja: Kornelia Kurowska

▪ **PROJEKT „ZAGINIONE WIOSKI PUSZCZY PISKIEJ” (OLSZTYN-PISZ, 04-14.09.2018)**

Projekt prowadzony był w poprzednich latach przez Stowarzyszenie WK Borussia. W 2018 r. zakładał pracę nad konkretnymi założeniami cmentarnymi na Mazurach: w Wilkach i Pogobiu Przednim, ich uporządkowanie i sporządzenie dokumentacji. Wymagało to zaangażowania się uczestników, prowadzących, partnerów lokalnych, połączenia sił i kompetencji. Uzyskano wymierny efekt uporządkowania zabytkowych cmentarzy ewangelickich. Naszym zamiarem było także stworzenie uczestnikom dobrych warunków do wspólnego działania, lecz także poznania się i integracji biorących udział osób.

Partnerzy: Stowarzyszenie Sadyba oraz Fundacja Gerhart-Hauptmann-Haus z Duesseldorfu.

Koordinacja: Wiktor Knercer, Marta Akincza, Kornelia Kurowska.

INNE DZIAŁANIA

▪ RÓŻNORODNOŚĆ PERSPEKTYW W NAUCZANIU DOROSŁYCH NA PRZYKŁADZIE HISTORII REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO

Rok 2018 był drugim rokiem współpracy „Borussii” przy realizacji projektu „Różnorodność perspektyw w nauczaniu dorosłych na przykładzie historii regionu Morza Bałtyckiego”. W projekcie uczestniczy 10 uczelni wyższych, organizacji i instytucji z Danii, Estonii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski i Szwecji.

W ramach projektu zainicjowanego przez Academia Baltica z Niemiec w wielonarodowej grupie pracujemy nad przygotowaniem materiałów do poznawania historii regionu Morza Bałtyckiego (między innymi kursu online) z uwzględnieniem różnych narodowych narracji. Materiały dostępne będą w drugiej połowie 2019 r.

Projekt obejmuje cykl spotkań, odbywających się w krajach, uczestniczących w projekcie, podczas których przedstawiciele organizacji partnerskich dyskutują i pracują nad kwestiami merytorycznymi i dydaktycznymi. W 2018 r. odbyły się dwa spotkania projektowe w Polsce – Kulice (kwiecień 2018 r.) i Olsztyn (październik 2018 r.).

Spotkanie w Olsztynie zostało przygotowane przez „Borussię”. Odbyło się w dniach 25-27 października. Gościliśmy w Olsztynie specjalistów zajmujących się obszarem Bałtyku z Danii, Litwy, Łotwy, Estonii, Niemiec, Polski i Szwecji.

Projekt jest współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej ERASMUS+.

Koordynacja: Kornelia Kurowska, Ewa Romanowska

▪ MIĘDZYNARODOWE WARSZTATY MŁODZIEŻOWE „SMART GENERATION“

W dniach 11-15 maja 2018 r. pod hasłem „Smart Generation” odbyły się międzynarodowe warsztaty młodzieżowe. Było to wydarzenie towarzyszące XVI. Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku. Fundacja Borussia została zaproszona do organizacji tego przedsięwzięcia przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W spotkaniu udział wzięli młodzi przedstawiciele Niemiec – Szlezwiku-Holsztyna, Hamburga, Meklemburgii – Pomorza Przedniego, Polski – województwa zachodniopomorskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego oraz Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej.

Program przedsięwzięcia nawiązywał do tematyki poruszanej w ramach posiedzenia XVI. Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku.

Celem warsztatów było zbadanie w międzynarodowej grupie potencjału i możliwości współpracy w obszarze regionu południowego Bałtyku. Punktem wyjścia było przyjrzenie się w międzynarodowej grupie zasobom poszczególnych regionów składających się na ten obszar. Chcieliśmy również zwrócić uwagę liderom młodzieżowym na wagę współpracy międzyregionalnej w tym obszarze, która może przyczynić się do minimalizowania podziałów, ułatwia dostęp do technologii, pozwala korzystać z zasobów dostępnych u „sąsiada”. Ważnym aspektem dyskusji była również tożsamość kulturowa poszczególnych regionów.

Uczestnicy warsztatów wzięli również udział w wizycie studyjnej, która z jednej strony miała pogłębić wiedzę o Warmii i Mazurach – gospodarzu tegorocznego spotkania, z drugiej zainspirować poprzez wizytę w Olsztyńskim Parku Naukowo-technologicznym czy Centrum Diagnostyki Radiowej Środowiska Kosmicznego do korzystania z najnowszych technologii.

Rezultatem pracy młodzieży była wystawa składająca się z dwóch obiektów – panoramy potencjałów regionów biorących udział w warsztatach, sieci powiązań między nimi oraz pomysłami młodzieży jak te zasoby wykorzystać oraz wystawy fotograficznej promującej poszczególne regiony południowego Bałtyku.

Efekty pracy młodzieży zostały zaprezentowane w czasie obrad plenarnych Forum 15 maja 2018 r. Prezentacji towarzyszył również film ilustrujący przebieg spotkania, w którym młodzież mówi o swoich pomysłach i przemyśleniach zainspirowanych projektem.

Uczestnicy spotkania za jego najważniejszy aspekt uznali możliwość spotkania z rówieśnikami z innych regionów i krajów, możliwość nauczenia się czegoś nowego, co może być przydatne w rozwoju osobistym i społecznym, inspirację do dalszych działań wykraczających poza środowisko lokalne.

▪ **SPOTKANIE Z JERZYM CZECEM –TŁUMACZEM LITERATURY ROSYJSKIEJ PT. „SALON I KUCHNIA TŁUMACZA”**

Spotkanie odbyło się z inicjatywy Instytutu Słowiańszczyzny Wschodniej UWM 24.04.2018 r. Uznany poeta, publicysta, tłumacz literatury rosyjskiej, który ma w dorobku tłumaczenia A. Czechowa, T. Tołstoja, E. Limonowa, N. Koladę, W. Grossmana, L. Pietruszewską, B. Okudźawę, W. Wysockiego, B. Akunina, A. Sołżenicyna, laureat nagród dla tłumaczy dzielił się swoim doświadczeniem w pracy translatorskiej.

▪ **7. KONGRES INICJATYW EUROPY WSCHODNIEJ**

Odbywający się w Lublinie kongres to miejsce spotkań tysięcy praktyków współpracy rozwojowej i transgranicznej oraz platforma dialogu środowisk nauki, kultury, edukacji, władz samorządowych i państwowych, twórców i decydentów z tej części Europy. Borussia była partnerem linii programowej „Dialog i pojednanie”. W debacie tematycznej wzięła udział Ewa Romanowska.

▪ **KŁOPOTLIWE DZIEDZICTWO? – WYKŁAD**

Z inicjatywy TONZ. Oddział w Olsztynie prof. Jacek Purchla, założyciel i dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie (1991-2018). Przewodniczący Polskiego Komitetu ds. UNESCO, Przewodniczący Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO (kadencja 2016-2017) i Wiceprezydent Europa Nostra, wygłosił w Domu Mendelsohna wykład poświęcony wspólnej odpowiedzialności za dziedzictwo, niezależnie od konotacji narodowych i tła ideologicznego oraz naszemu stosunkowi wobec symboli niechcianej przeszłości. Odbył się on 26 września.

▪ **PROJEKCJA FILMU „JESTEŚMY ŻYDAMI Z WROCŁAWIA”**

9.10.2018 r. zaprosiliśmy na pokaz filmu dokumentalnego autorstwa Karin Kaper i Dirka Szusiesia, który ilustruje losy 14 świadków historii: ocalałych z Zagłady wrocławskich Żydów. To obraz pokolenia młodych ludzi, którzy z powodu swojego pochodzenia są prześladowani i muszą opuścić rodzinny Breslau. Zmuszeni do ucieczki lub emigracji, niektórzy z nich trafiają do obozu koncentracyjnego Auschwitz. Po wojnie osiedlają się w różnych krajach: Stanach Zjednoczonych, Izraelu, Anglii, Francji i Niemczech. Pokazowi filmu towarzyszyło spotkanie z jego twórcami: Karin Kaper i Dirkiem Szusiesem.

▪ **WIECZÓR AUTORSKI ANNY MATYSIAK**

29.11.2018 r. w Domu Mendelsohna odbyło się spotkanie z Anną Matysiak. Poetka i wydawczyni, autorka związana z czasopismem „Borussia” zaprezentowała swój najnowszy, bardzo osobisty tomik „Tyle nieznanych ryb”. Spotkanie poprowadził Leszek Szaruga.

▪ **SPOTKANIE PRZEDŚWIĄTECZNE**

Spotkanie Przedświąteczne Borussian odbyło się 21 grudnia 2018 r. w Domu Mendelsohna. Tradycyjnie wzięli w nim udział członkowie Stowarzyszenia WK Borussia, współpracownicy i sympatycy Borussii. Spotkanie miało charakter międzypokoleniowy. W programie wieczoru znalazło się wspólne muzykowanie z Anią Brodą oraz gry i zabawy dla najmłodszych borussian, prowadzone przez Ewę Pohlke i wolontariuszy Borussii.

Opr. Zespół